

Dosarul nr. 3ra-1126/23
2-23161018-01-3ra-18112023

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul central (E. Balan, S. Ghercavii, N. Costăș)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

DECIZIE

19 noiembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Aliona Miron
Mariana Pitic
Diana Stănilă

examinând recursul depus de Partidul Politic „Șansă”,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Șansă” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2, terț Consiliul Electoral Central, cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale de aplicare a prevederilor art. 176 din Codul electoral,
împotriva deciziei din 16 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 13 noiembrie 2023, Partidul Politic „Șansă” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2, solicitând:

- anularea hotărârii CECE Bălți nr. 2 nr. 244 din 8 noiembrie 2023;
- obligarea CECE Bălți nr. 2 să examineze contestația, în fond, și să infirme rezultatele alegerilor generale locale în circumscripția electorală Bălți nr. 2;
- obligarea CECE Bălți nr. 2 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

În motivarea cererii a indicat că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1108 din 4 iulie 2023 a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru data de 5 noiembrie 2023.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1165 din 9 august 2023, a fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la ASP care au dreptul să participe în alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023, Partidul Politic „Șansă” fiind inclus în listă la poziția nr. 52.

La 6 octombrie 2023, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1411, a fost confirmată persoana responsabilă de finanțe (trezorier) din partea Partidul Politic „Șansă” pentru perioada campaniei electorale a alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023.

Partidul Politic „Șansă” în calitate de concurent electoral și-a înregistrat candidați la funcția de primari de localități și candidați la funcția de consilier locali/raionali/municipali practic în toate circumscripțiile electorale, pe toată țara fiind înregistrați 9236 candidați la funcția de consilieri locali/raionali și 659 de candidați la funcția de primari.

A invocat că prin Dispoziția abuzivă a Comisei pentru Situații Excepțională nr. 92 din 3 noiembrie 2023, cu încălcarea tuturor procedurilor legale și contrar Constituției, Convenției Europene și legislației electorale, cu depășirea gravă a competenței CSE a anulat înregistrarea tuturor candidaților partidului politic „Șansă” din toate circumscripțiile cu obligarea organelor electorale de a plica în dreptul fiecărui candidat exclus stampila „Retras”.

Dispoziția abuzivă a CSE, care și-a asumat rol de organ electoral a fost contestată în instanța de contencios administrativ, iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

Prin demersul din 4 noiembrie 2023, Partidul Politic „Șansă” a atenționat toate consiliile electorale de circumscripție raionale și municipal despre acest fapt și despre inadmisibilitatea punerii în aplicare a deciziei de retragere a candidaților partidului „Șansă” dat fiind ilegalitatea excluderii din alegeri.

A susținut că la 5 noiembrie 2023 s-au desfășurat alegeri locale generale în fiecare circumscripție electorală de nivelul II și I.

În pofida prevederilor legale imperative și contestațiilor depuse, autoritățile electorale au executat deciziile abuzive de eliminare din buletinul de vot al tuturor candidaților din partea Partidul Politic „Șansă” prin aplicarea ștampilei „Retras”.

La 5 noiembrie 2023, după închiderea secțiilor de vot contestatarul a înaintat în adresa CECE Bălți nr. 2 o contestație cu privire la infirmarea alegerilor pe circumscripția corespunzătoare.

La 9 noiembrie 2023 a expirat termenul legal în care organul electoral urma să răspundă la cererea din 5 noiembrie 2023, dar nu au fost informați despre decizia luată.

La 10 noiembrie 2023 a fost înaintată o cerere prealabilă în adresa Comisiei Electorale Centrale.

Reclamantul menționat că abia la 12 noiembrie 2023, a aflat de existența unei hotărâri a CECE Bălți nr. 2 din 8 noiembrie 2023 prin care contestația noastră a fost declarată inadmisibilă, dar așa și nu a fost comunicată. Reclamantul nu a fost invitat la examinarea acestei proceduri administrative.

Iar prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale din 12 noiembrie 2023 cererile prelabile la acest subiect au fost comasate într-o singură procedură și au fost declarate inadmisibile.

A indicat că prin hotărârea contestată a fost refuzată examinarea cererii anume a concurentului electoral Partidul Politic „Șansă” cu referire la o problemă care vizează anume Partidul Politic „Șansă” care, fiind eliminat din alegeri, consideră că i s-au încălcat toate drepturile fundamentale, în special la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Astfel, consideră că confirmarea rezultatelor alegerilor fără participarea unui concurent electoral eliminat afectează direct Partidul Politic „Șansă”, care la caz solicită repararea dreptului vătămat în instanța de contencios administrativ.

Referitor la condiția de respectare a remediului extrajudiciar cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil, a reținut că procedura prealabilă prevăzută de prevederile Codului administrativ dar și reglementările specifice de la art. 91 din Codul electoral au fost respectate. Cererea prealabilă a împotriva actului contestat a fost depusă la organul electoral ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală.

Cu privire la respectarea termenului de contestare a actului administrativ individual, a menționat că acest termen a fost respectat conform prevederilor speciale de la art. 95 din Codul electoral.

Reclamantul a invocat că, în calitate de participant la procedura administrativă, de către autoritatea pârâtă i-au fost grav încălcate toate drepturile garantate. Organul electoral, nu a examinat fondul contestației, circumstanțele de fapt și nu a verificat temeinicia argumentelor expuse.

Consideră că actul administrativ contestat, contrar prevederilor art.118 din Codul administrativ, nu este motivat. Totodată, încălcările descrise, incertitudinea și netransparența actului administrativ fac dovada caracterului incert al acestuia.

Autoritatea publică a ignorat în totalitate cerințele legale, regulile de procedură au fost ignorate în totalitate, nu au fost analizate circumstanțele și faptele importante cazului iar decizia luată contravine cel mai grav scopului urmărit de lege și care este total disproporționată.

A menționat că potrivit actului administrativ contestat, contestația a fost declarată inadmisibilă iar unicul argument este că Partidul Politic „Șansă” nu mai este subiect de depunere a contestației în temeiul art. 94 din Codul electoral dat fiind că în baza Dispoziției CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023, tuturor candidaților Partidului Politic „Șansă” li s-a anulat înregistrarea, astfel pierzând calitatea de concurent electoral. Organul ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală, practic, a repetat argumentele din actele contestate, a interpretat și aplicat eronat și abuziv prevederile legale, în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

Partidul Politic „Șansă” consideră acest argument neîntemeiat, ilegal și în contradicție cu circumstanțele de fapt.

În context, a atras atenția asupra faptului că în baza Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr.1165 din 9 august 2023 Partidul Politic „Șansă” a fost inclus în lista partidelor politice care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023, la poziția 52, hotărârea dată nefiind abrogată, iar partidul nu a fost exclus din listă, motiv din care consideră că organele electorale nu aveau nici un drept să considere Partidul Politic „Șansă” ca subiect care nu are dreptul să depună contestații și să declare contestațiile inadmisibile.

Potrivit art. 94 alin. (1) din Codul electoral pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g). Astfel, constată că cel puțin luând act de aceste prevederi legale, organele electorale nu aveau niciun drept să considere Partidul Politic „Șansă” ca subiect care nu are dreptul să depună contestații și să declare contestațiile inadmisibile, Partidul Politic „Șansă” este inclus în lista de partide care participă la alegeri în temeiul hotărârii CEC nr. 1165 din 9 august 2023.

A invocat că argumentul CEC precum că acest act pentru Partidul Politic „Șansă” este cu efect consumat și nu se mai aplică pentru reclamant este unul ilegal și total neîntemeiat. Atât timp, cât nu există o hotărâre subsecventă a CEC de modificare a hotărârii nr. 1165 din 9 august 2023 de eliminare a poziției Partidul Politic „Șansă”, nimeni nu poate constata efectul inaplicabil al acestui act față de reclamant.

Totodată, a menționat că Dispoziția CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a fost contestată în ordine de contencios administrativ iar la moment, se află în examinare în cadrul Curții de Apel Chișinău.

Potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral contestațiile cu privire la anularea înregistrării unui concurent electoral suspendă de drept acțiunea hotărârii. Însăși Dispoziția CSE nu a făcut nicio derogare de la prevederile art. 101 din Codul electoral.

Astfel, nu există o decizie definitivă și executorie cu privire la excluderea candidaților Partidului Politic „Șansă” din alegeri. Deci statutul de subiect electoral nu a fost anulat, în consecință Partidul Politic „Șansă” are toate drepturile de a depune contestații.

Mai mult ca atât, la ultimele ședințe ale Comisiei Electorale Centrale, Partidul Politic „Șansă” a fost subiectul mai multor examinări, cu aplicarea diferitor sancțiuni în calitatea sa de subiect electoral, fapt reflectat prin actele Comisiei Electorale Centrale.

La fel, în hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1550 din 8 noiembrie 2023, după adoptarea Dispoziției Comisiei Situații Excepționale, Comisia Electorală Centrală recunoaște explicit că, Partidul Politic „Șansă” mai deține calitatea de concurent electoral.

Argumentul CEC precum că prin dispoziția CSE s-au făcut derogări de la Codul electoral și art. 101 alin. (5) nu mai este aplicabil este unul ilegal și abuziv. Prin dispoziția contestată CSE nu s-au făcut derogări de la art. 101 din Codul electoral, iar însuși faptul sumării de către CSE a drepturilor unor organe electorale - această comisie s-a substituit acestora, astfel îi sunt direct aplicabile prevederile art. 101 alin.(5) din Codul electoral.

Finalmente, statutul de concurent electoral al Partidului Politic „Șansă” a trecut testul de control jurisdicțional la examinarea unui caz similar în cadrul Curții de Apel Chișinău. Astfel, candidatul la funcția de primar al s. Pitușca r. Călărași i-a fost anulată înregistrarea iar instanța de fond a declarat acțiunea înaintată inadmisibilă din motivul pierderii calității de subiect electoral și neafectarea dreptului în baza art. 17 din Codul administrativ. Atât organul electoral cât și instanța de judecată au motivat decizia, inclusiv în baza Dispoziției CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023.

Astfel, a accentuat că refuzul de a examina în fond contestația și declararea acesteia inadmisibilă de toate organele electorale îngrădește dreptul la un proces echitabil, acces la justiție și recurs efectiv.

Organul electoral era obligat să examineze contestația în fond o dată cu procedura de confirmare/infirmare a alegerilor în circumscripția corespunzătoare, iar refuzul nejustificat impune anularea actului administrativ cu emiterea unei noi soluții de organul ierarhic superior.

A menționat că eliminarea candidaților prin aplicarea ștampilei „Retras” s-a efectuat abuziv până la soluționarea contestațiilor depuse și contrar prevederilor art. 101 alin. (5) din Codul electoral, care prevede suspendarea de drept a oricăror hotărâri de acest gen.

Dat fiind eliminarea abuzivă din buletinul de vot al candidaților Partidul Politic „Șansă” constată că rezultatele alegerilor din 5 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare sunt grav afectate și influențate. Or este evident faptul că dacă candidații „Șansă” rămâneau în buletinele de vot atunci rezultatele alegerilor erau să fie total diferite.

Organele electorale la eliminarea unui concurent electoral din buletine s-au bazat pe un act administrativ abuziv și ilegal, act care nu are nimic cu procedurile electorale, emis de un organ care nu are astfel de competențe, deoarece comisia nu a fost abilitată cu careva competențe în materie electorală sau gestionare a proceselor electorale.

Mai mult ca atât, conform hotărârii nr.274/2023 de prelungire a stării de urgență, Parlamentul expres a indicat în art.6 că prezenta stare de urgență nu afectează organizarea și desfășurarea alegerilor pe teritoriul Republicii Moldova, motiv pentru care reclamantul consideră că, unicele organe competente rămân a fi doar Comisia Electorală Centrală și organele electorale inferioare, care sunt funcționale să administreze procesul.

După cum reiese din textul dispoziției, aceasta a fost adoptată în baza scrisorii nr.E/11772 din 03.11.2023 a Serviciului de Informații și Securitate (SIS). Din textul dispoziției reiese că, se pretinde că au fost identificate acțiuni ale „unor concurenți electorali, care atentează grav și într-o manieră ireversibilă asupra desfășurării neviolate a exercițiului electoral, prin alterarea masivă, la nivel național, a voinței libere a cetățenilor și utilizarea, în acest scop, a unor metode interzise de lege care nu corespund conceptului de desfășurare corectă a campaniei electorale”, că „Serviciul de Informații și Securitate a identificat activități de influențare a proceselor electorale pe tot teritoriul țării în scopul promovării intereselor statului străin-Federația Rusă-prin intermediul unui grup criminal organizat conchis de cetățeanul Ilan Șor”, că, „...Serviciul de Informații și Securitate de comun cu Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție a depistat și a documentat oferirea către Partidul Politic „Șansă”, care participă la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023 și este controlat de Ilan Șor, a fondurilor financiare în proporții deosebit de mari, de proveniența externă și utilizarea acestora de către concurentul electoral contrar procedurilor stabilite de legislație, prin subminarea proceselor democratice, implicit cele electorale (fonduri care au fost utilizate de către concurentul electoral pentru finanțarea ilegală a campaniei electorale pe coordonatele

de corupere politică a candidaților, coruperea alegătorilor și manipularea opiniei publice”.

Partidul Politic „Șansă” categoric respinge cele menționate de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și cele ale Serviciului de Informații și Securitate, ca fiind false, deoarece ele se bazează pe informații care nu corespund atât circumstanțelor faptice ale cazului, cât și prevederilor legii.

La fel, Partidul Politic „Șansă” consideră că anume Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și Serviciul de Informații și Securitate au viciat iremediabil procesele democratice din Republica Moldova, transformând alegerile din 5 noiembrie 2023 într-o farsă, care grav afectează negativ exprimarea liberă a voinței poporului.

Mai indică că, Partidul Politic „Șansă” este oficial înregistrat de organele competente ale Republicii Moldova, având propriul Președinte și propriile organe de conducere, care adoptă deciziile din numele Partidului, iar domnul Șor nu intră în numărul conducătorilor Partidului. Partidul Politic „Șansă” neagă primirea finanțării din străinătate, fie din partea lui Ilan Șor, fie din partea oricărei alte persoane.

Consideră că organele competente ale Republicii Moldova nu au demonstrat cine, când, de la cine, unde, ce sume pretinse a primit Partidul Politic „Șansă”, la fel nefiind demonstrate acțiunile ipotetice ce au fost efectuate de către partid sau precum că fusese autorizate de către partid.

Totodată, organele competente ale statului nu au adus la cunoștința partidului sau conducerii acestuia probe pertinente, concludente, utile și veridice, care ar fi demonstrat că acceptarea ipotetică a finanțării ilegale este imputabilă întregului Partid Politic „Șansă” sau ca cineva dintre candidații partidului a fost implicat în acte de corupție, Partidului Politic „Șansă” nefiindu-i dată posibilitatea să se folosească de serviciile avocatului și să-și pregătească poziția de apărare.

Menționează că Codul Electoral nu prevede dreptul Serviciului de Informații și Securitate sau Comisiei Situații Excepționale să inițieze procedura de anulare a înregistrării concurenților electorali, competența asupra pronunțării referitor la anularea înregistrării concurenților electorali aparținând instanțelor de judecată.

La fel, reclamantul consideră că situația premisă de sancționare a Partidului Politic „Șansă” și eliminare a candidaților din alegeri nu are suport factual, reprezentând o distorsionare deliberată a realității, orientată spre hărțuirea unui concurent electoral.

Prin hotărârea din 14 noiembrie 2023 a Judecătoriei Bălți, sediul central, cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Șansă” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral, s-a respins.

În motivarea hotărârii adoptate, prima instanță a conchis că Partidul Politic „Șansă” nu a avut dreptul de a depune contestații, ținând cont de faptul, că respectivul drept a decăzut odată cu anularea înregistrării candidaților din partea partidului, în mod subsecvent fiind atestată și inexistența dreptului electoral. Partidul Politic

„Șansă” nu deținea în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023 drepturi electorale care ar putea fi atinse în cadrul scrutinului.

La 14 noiembrie 2023, Partidul Politic „Șansă” a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 14 noiembrie 2023 a Judecătoriei Bălți, sediul central, solicitând casarea integrală a acesteia și emiterea unei hotărâri noi, prin care contestația să fie admisă.

Prin încheierea din 15 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, s-a atras în proces, din oficiu, în calitate de terț, Comisia Electorală Centrală.

La 15 noiembrie 2023 a depus apelul motivat.

Prin decizia din 16 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, s-a respins apelul declarat de Partidul Politic „Șansă” împotriva hotărârii din 14 noiembrie 2023 a Judecătoriei Bălți, sediul central.

În motivarea soluției adoptate, în esență, instanța de apel a reținut că prima instanță întemeiat a stabilit că Partidul Politic „Șansă” nu este subiect al contestației electorale, fiind decăzut din acest drept electoral odată cu anularea înregistrării concurentului electoral respectiv și a candidaților săi pentru participarea la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023.

Totodată, instanța de apel a remarcat că contestatarul nu are dreptul de a depune contestații electorale, fiind decăzut din el odată cu anularea înregistrării tuturor candidaților din partea contestatarului Partidului Politic „Șansă”.

În context, colegiul a constatat inexistența dreptului lezat electoral, or, Partidul Politic „Șansă” nu deține în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023 drepturi electorale care ar putea fi atinse în cadrul scrutinului vizat.

A conchis că, prin urmare hotărârea nr.244 din 8 noiembrie 2023, emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale mun. Bălți nr. 2 prin care s-a declarat inadmisibilă contestația formulată de Partidul Politic „Șansă” pe motiv că ultimul nu este subiect al Codului electoral, este una legală și întemeiată.

La 18 noiembrie 2023, ora 17.11, prin intermediul poștei electronice, Partidul Politic „Șansă” a declarat recurs împotriva deciziei din 16 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, aplicarea directă a prevederilor art.6, 10 și art. 3 protocolul I al CEDO, casarea deciziei contestate și emiterea unei decizii noi privind admiterea contestației.

În motivarea recursului, a invocat că decizia este neîntemeiată și adoptată în contradicție cu circumstanțele cauzei.

În context, Partidul Politic „Șansă” a susținut că, contrar cadrului legal instanța de apel a acceptat necondiționat poziția intimatului precum că Partidul Politic „Șansă” nu este subiect de a depune contestație deoarece a fost eliminat din alegeri, ceea ce constituie o abordare total abuzivă și neîntemeiată. Instanța de fond nici nu a dat apreciere argumentelor înaintate iar analiza juridică a fost superficială și contrar interpretării și aplicării corecte a legii.

Instanța de apel a ignorat faptul că recurentul a contestat decizia prin care a fost anulată înregistrarea și norma legală care prevede expres că în asemenea cazuri executarea se suspendă de drept.

Instanța de apel a ignorat grav prevederile legii care prevăd expres că recurentul nu a fost exclus din actul administrativ al CEC cu privire la lista partidelor care pot

participa în alegeri locale. Instanța de fond doar a acceptat, fără nicio analiză a argumentelor organelor electorale.

Instanța de apel, contrar prevederilor legale a aplicat norme derogatorii conform dispoziției Comisei pentru Situații Excepționale care nu au nicio relevanță cazului din speță. Instanța de fond nu a luat în calcul prevederile art. 101 alin. (5) al Codului electoral.

Consideră că instanța de apel nici nu a încercat să examineze cazul în esența sa, în spiritul standardelor internaționale în materie de alegeri libere și neafectarea dreptului de a fi ales.

Instanța de apel nu a examinat întinderea violării dreptului de acces la justiție și a unui recurs efectiv, drepturi fundamentale încălcate de intimat în momentul declarării contestației drept inadmisibile.

Curtea Supremă de Justiție a expediat la adresele electronice ale intimaților pentru notificare copia recursului depus de Partidul Politic „Șansă”, explicându-le dreptul de a depune referință.

La 19 noiembrie 2023, Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 a depus referință la recurs, solicitând declararea acestuia inadmisibil sau, după caz, respingerea acestuia ca fiind neîntemeiat.

Tot prin referința depusă la 19 noiembrie 2023, Comisia Electorală Centrală a solicitat declararea alegerilor recursului ca fiind inadmisibile.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol stipulează că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Bălți a fost pronunțat public la 16 noiembrie 2023. Conform extrasului din poșta electronică, copia deciziei motivate a instanței de apel a fost notificată la adresa electronică a recurentului, la 17 noiembrie 2023, ora 10:51 fapt ce se atestă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului (f.d.151-152).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 18 noiembrie 2023.

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de către Partidul Politic „Șansă” urmează a fi admis, cu casarea integrală a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel și adoptă o decizie nouă, prin care acțiunea înaintată de Partidul Politic „Șansă” să fie declarată inadmisibilă, din considerentele ce urmează.

Conform art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Potrivit art. 247 din Codul administrativ, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

Totodată, conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În conformitate cu art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Articolul 3 din Codul administrativ prevede că, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de îndeplinire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Articolul 17 al Codului administrativ prevede că, drept vătămât este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Ținând cont de faptul că, o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat, ci trebuie interpretată în

coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente care se completează una pe alta ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține la caz și prevederile art. 20 din Codul administrativ, potrivit cărora dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sânt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În conformitate cu art. 39 alin. (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Reieșind din prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sânt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contencios administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Alin. (2) al art. 207 din Codul administrativ indică că, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: (...).

Astfel, sintagma din textul legal enunțat „în special” denotă caracterul neexhaustiv a temeiurilor de inadmisibilitate prevăzute de art.207 alin.(2) din Codul administrativ, fapt care obligă, în redacția art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, ca instanța de judecată în procedurile de contencios administrativ să releve orice alt temei de inadmisibilitate reglementat expres sau implicit de legislația în vigoare. În același context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condițiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporționalitate între interesul persoanei și scopul legitim urmărit (Guérin contra Franței, 29 iulie 1998, § 37). Totuși, limitările nu trebuie să reducă la zero esența acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiției și, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicați în proceduri trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (Miragall Escolano ș.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33).

Concomitent, este de remarcat că, prin instituirea admisibilității acțiunilor deferite judecării nu s-a urmărit restrângerea accesului liber la justiție, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condițiile legii, ci exclusiv instaurarea unui climat de ordine juridică, indispensabil, în vederea exercitării dreptului constituțional statuat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova, prevenindu-se, astfel, abuzurile și asigurându-se protecția drepturilor și intereselor legitime ale celorlalte părți.

Noțiunea de „act administrativ” este definită atât în legislația autohtonă, cât și în Rezoluția (77) Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Din materialele cauzei rezultă că, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1108 din 4 iulie 2023 a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru 5 noiembrie 2023.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1165 din 9 august 2023 a fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la ASP care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023, iar Partidul Politic „Șansă” este inclus în listă în poziția nr. 52.

Prin Hotărârea Parlamentului R. Moldova nr. 41 din 24 februarie 2022 s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pentru o perioadă de 60 de zile, care a fost prelungită prin hotărâri a Parlamentului R. Moldova (ultima nr. 274/2023).

Prin Hotărârea Parlamentului R. Moldova nr. 41 din 24 februarie 2022 privind declararea stării de urgență (art. 3) s-a instituit că Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată la art. 4 s-a statuat că Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova intră în vigoare în momentul emiterii.

Potrivit prevederilor art. 4 din Legea nr. 212 din 24 iunie 2004 privind acțiunea actelor normative privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, în perioada stării de urgență, de asediu sau de război, legile și alte acte normative adoptate până la instituirea stării respective acționează în măsura în care nu contravin prezentei legi.

Astfel, prin pct. 1.1 din Dispoziția nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova s-a dispus „Prin derogare de la prevederile art. 72 alin. (4), art. 102 alin (2) și (5) din Codul electoral al R. Moldova nr. 325/2022, se anulează înregistrarea concurenților electorali desemnați de către partidul politic „Șansă” în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023”.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1543 din 3 noiembrie 2023 „Cu privire la dispoziția nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova”, s-a hotărât ca Consiliile electorale de Circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea Partidului Politic „Șansă”. Birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „Retras” în

toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea Partidului Politic „Șansă”. Se va aduce la cunoștința publică, informația privind anularea concurenților electorali înregistrați de Partidul Politic „Șansă” și s-a dispus retragerea listelor de candidați făcute publice la sediul biroului electoral al secției de votare.

Astfel, 5 noiembrie 2023 Partidul Politic „Șansă” s-a adresat la CECE mun. Bălți nr.2 cu contestație prin care a solicitat infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale în circumscripția electorală municipală Bălți nr.2, cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale a aplicării prevederilor art. 176 din Cod electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

Prin hotărârea nr.244 din 8 noiembrie 2023 CECE mun. Bălți nr. 2 a declarat inadmisibilă contestația Partidul Politic „Șansă”, argumentând că Partidul Politic „Șansă” nu mai este subiect de contestație electorală în temeiul art.94 din Codul electoral, dat fiind că în baza Dispoziției Comisiei Situații Excepționale nr.92 din 3 noiembrie 2023 s-a anulat înregistrarea la toți candidații Partidul Politic „Șansă”, astfel ultimul pierzând calitatea de concurent electoral.

Nefiind de acord cu hotărârea nr.244 din 8 noiembrie 2023 a CECE mun. Bălți nr.2, Partidul Politic „Șansă” la 10 noiembrie 2023 a depus la Comisia Electoral Centrală cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea hotărârii nr.244 din 8 noiembrie 2023 a CECE mun. Bălți nr. 2, cu emiterea unei hotărâri privind admiterea contestației, infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale în circumscripția electorală municipală Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2, cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1576 din 12 noiembrie 2023, contestația depusă de Partidul Politic „Șansă” împotriva hotărârii nr.244 din 8 noiembrie 2023 a CECE mun. Bălți nr.2 s-a declarat inadmisibilă pe același temei, menționând că autorul contestațiilor nu este subiect abilitat cu dreptul de a depune contestații în materie electorală.

Completul judiciar reține că, obiect al controlului judecătoresc în prezenta speță îl constituie hotărârea CECE Bălți nr. 2 nr. 244 din 8 noiembrie 2023 cu privire la examinarea contestației depuse de Partidul Politic „Șansă” privind infirmarea rezultatelor alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023 în circumscripția electorală municipală Bălți nr. 2.

La caz, relevante sunt următoarele prevederi ale Codului Electoral nr. 325 din 8 decembrie 2022:

Conform art. 1 din Codul electoral nr. 325 din 8 decembrie 2022, în sensul prezentului cod se definesc următoarele noțiuni generale: candidat – persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcții publice electivă din partea partidelor politice sau a blocurilor electorale, înregistrată în modul corespunzător; candidat desemnat – persoană care își înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de inițiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă; concurent electoral: a) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare; b) candidatul pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova,

precum și partidul politic sau blocul electoral care l-a desemnat, înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale; c) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale; d) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei sau de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei și sunt înregistrate de Consiliul Electoral Central al Găgăuziei – în cazul alegerilor regionale;

Conform art. 35 alin. (10) din Codul electoral nr. 325 din 8 decembrie 2022, în perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.

Conform art. 63 alin. (1) din Codul electoral nr. 325 din 8 decembrie 2022, în cazul alegerilor parlamentare și al celor prezidențiale, procedura de desemnare a candidaților începe cu 60 de zile înainte de ziua alegerilor și se termină cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor. În cazul alegerilor locale, desemnarea candidaților se efectuează după constituirea consiliilor electorale de circumscripție conform art. 157, dar nu mai devreme de 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

Conform art. 93 alin. (1) și (2) lit. a), e) din Codul electoral nr. 325 din 08.12.2022, organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral.

Contestația se declară inadmisibilă, în special, când: a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art. 94 alin. (1) și (2) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens; e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin.(6).

Conform art. 94 alin. (1) – (3) din Codul electoral nr. 325 din 8 decembrie 2022, în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

Funcționarii electorali, observatorii, precum și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor pot depune contestații împotriva organului electoral care le-a aplicat sancțiunile prevăzute de art.102 alin.(6) și alin.(8). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior.

Contestatarii depun cererea și/sau participă la procedura de examinare a contestațiilor personal sau prin intermediul reprezentanților împuterniciți în condițiile Codului administrativ sau, după caz, ale Codului de procedură civilă. În cadrul organelor electorale, depunerea cererii și/sau participarea la procedura de examinare a contestațiilor se stabilește în baza hotărârilor aprobate de Comisia Electorală Centrală.

Instanța de recurs reiterează că, la data de 3 noiembrie 2023, în vederea respectării Dispoziției nr. 92 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a emis hotărârea nr. 1543 „Cu privire la dispoziția nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a CSE a Republicii Moldova”, prin care s-a

hotărât: Consiliile electorale de Circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea Partidului Politic „Șansă”. Birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „Retras” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea Partidului Politic „Șansă”. Se va aduce la cunoștința publică, informația privind anularea concurenților electorali înregistrați de Partidul Politic „Șansă” și s-a dispus retragerea listelor de candidați făcute publice la sediul biroului electoral al secției de votare.

Prin contestația depusă, prin cererea prealabilă adresată Comisiei Electorale Centrale, contestația depusă la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2, precum și prin prezenta acțiune Partidul Politic „Șansă” își exprimă dezacordul cu Dispoziția nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și își întemeiază pretențiile pe faptul că apreciază Dispoziția CSE ca fiind ilegală.

În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, aprecierea legalității actului enunțat supra nu ține de competența instanței de contencios administrativ care examinează prezenta acțiune.

Prin urmare, anularea concurenților electorali înregistrați de Partidul Politic „Șansă” și retragerea listelor de candidați, are drept consecință excluderea statutului Partidului Politic „Șansă” de concurent electoral, statut pe care nu-l mai poate obține în cadrul scrutinului menționat, din motiv că termenul legal stabilit pentru înregistrarea candidaților a expirat, respectiv partidul politic vizat nu mai poate desemna candidați la alegerile locale generale din 2023.

La acest capitol, instanța de recurs reține că, afirmația Partidului Politic „Șansă” precum că, nu a fost invitat la ședința organului electoral, nu poate constitui temei de anulare a actului administrativ contestat, dat fiind faptul că potrivit art. 93 din Codul electoral, organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral.

Astfel, odată cu pierderea calității de concurent Partidul Politic „Șansă” nu este subiectul abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor sale.

Așadar, în circumstanțele în care acțiunea în contencios administrativ nu întrunește condițiile procedurale pentru a fi apreciată ca fiind admisibilă, instanțele inferioare de judecată greșit au purces la examinarea și soluționarea fondului cauzei, deoarece chestiunile de procedură preced fondul acțiunii în contencios administrativ. Așa fiind, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că odată cu pierderea calității de concurent electoral, subiectul în cauză nu poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte, inclusiv revindecarea acestora în cadrul procedurii administrative electorale. Or, Partidul Politic „Șansă” nu este subiect abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor din acțiune.

La acest capitol, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, evidențiază că, prin neexaminarea prezentei cauze în fond nu se încalcă dreptul reclamantului de acces la justiție. Or, potrivit practicii CtEDO (cauza Malahov vs Moldova, hotărârea din 7 iunie 2007), restricția impusă accesului la o instanță judecătorească nu va fi compatibilă cu art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, decât dacă aceasta nu urmărește un scop legitim și nu există o legătură proporțională dintre mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit.

Finalmente, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că soluția la care a ajuns instanța de recurs, este compatibilă cu prevederile articolului 6 § 1 CEDO și art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia din 16 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 14 noiembrie 2023 a Judecătoriei Bălți, sediul central, cu adoptarea unei noi decizii privind declararea acțiunii ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Partidul Politic „Șansă”.

Se casează integral decizia din 16 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 14 noiembrie 2023 a Judecătoriei Bălți, sediul central, în cauza de contencios administrativ, inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Șansă” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și se emite o decizie nouă, prin care:

Se declară inadmisibilă cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Șansă” împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale cu solicitarea Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Mariana Pitic

Diana Stănilă